

Neyimize Güveniyoruz?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Aziz kardeşlerim,

Pek çoğumuz, Allah'ın dostları, evliyadan, iyi müminler, Peygamber Efendimiz'in samimi arkadaşları olarak bildiğimiz ve isimlerini duyunca Müslümanlıklarının güzelliğinden gözlerimizin yaşardığı isimlerin, Allah'ın huzuruna kötü hâlde gitmekten ve imanını kaybetmiş olarak ölmekten korktuklarına dair haberler, hadiseler, anlatılar okumuşuzdur. Ashab-ı kirama ve sonraki büyüklerimize dair bilgilerin yanı sıra Kur'an-ı Kerim'de de bunu hissettiren ayetler vardır.

Dışarıdan şöyle bir seyrettiğimizde "Bu kişi kesinlikle cennete girecektir" diyeceğimiz, dememiz gerektiğini düşündüğümüz kimseler; en başta Ebû Bekir, Ömer efendilerimiz olmak üzere Allah'ın dostlarının daima bir 'akıbet endişesi' taşıdıklarını görürüz. Onların Müslümanlığına, Allah'a yakınlıklarına, yaptıkları ibadetlere, günahlarından tövbelerine bakarız ve melekleri bile geçmiş olduklarını söyleyesimiz gelir. Hatta ötesi vardır: Allah'ın peygamberine cennetlik olduğunu haber verdiği, henüz ölmeden cennet müjdesini gönderdiği kişiler (aşere-i mübeşşere) feci bir korku hâliyle yaşamış ve ömürlerinin son saniyesine kadar bu korkudan sıyrılamamışlardır.

Bu türden endişelerin bizim gibi karmakarışık Müslümanlık uygulayan, farklı sistemlerin içinde ve faizin ekmek peynire döndüğü, fetvanın 'ucuz'unun arandığı bir dünyada, din ile zevk u safanın birbirine dolandırıldığı zamanda yaşayanlar olarak kalp krizi geçirtmesi gereken etkisine karşın keyfimizi bozması şöyle dursun, ölürl ölmez 'merhum, rahmetli' gibi etiketleri havada kapmakla otomatik cennet kazananı hâline getirdiğini görebiliriz. Allah'ın o büyük dostları ölmeden önceki son saniyelerine kadar endişe, tedirginlik, korku hâlini üzerlerinden atamamışlardı; biz ölürl ölmez cennetlik olduğumuzdan epey emin görünüyoruz.

İbadeti birçok fazlalığıyla yapan onlar; biz ise beş vakit namazı kılmayı büyük iş sayıyoruz. Haramın kendisi değil, kokusunun dahi bulunduğu yerden zehirlenme endişesiyle kaçan onlar; biz vardır bir fetvası diye faiz başta olmak üzere haramlara kılıf aramaktan dedektife dönmüş durumdayız.

Biz neyimize güveniyoruz, onlar niye rahat değillerdi? Acaba onlar mı abartıyorlardı, biz mi köreldik? Konuşan hocası ve dinleyen hacısını ayırmadan bu gerçek üzerinde düşünmek zorundayız. Yoksa düşünmenin fayda vermeyeceği bir yere gidecek ve orada düşüneceğiz. Öyleyse şimdiden bu farkı tefekkür etmeliyiz.

Tâbiîn neslinden İbni Ebî Müleyke isimli zat şöyle der: "Ben otuz kadar sahabiyle görüştüm. (Bu isimler arasında annemiz Âişe, onun ablası Esmâ, Abdullah ibni Abbâs, Abdullah ibni Mesud, Abdullah ibni Amr, Abdullah ibni Ömer, Ebû Hureyre gibi dev şahsiyetler vardır.) Onlardan hiçbirinin, 'Benim imanım la Cebrâil'in imanı arasında pek fark yok' dediğini görmedim. Her biri 'Acaba münafık olarak ölme tehlikem var mı?' diye korkar hâldeydi."

'Acaba...' endişesi onların uykularını kaçırmış; bize keyif verdiği oranda... Biz ramazan günü sofraya çeşit çeşit yiyeceklerle oturup yöresel mamullerle de süslüyor, bir güzel kahvemizi de içiyorken onlar bizim sofraya demeye tenezzül etmeyeceğimiz azlıkta yiyecek bulunan sofralarında, oruçlarının kabul olup olmadığının endişesiyle iftar ettiler. Bizim sadece bir iftarda yediklerimiz onların birkaç günlük yemeği olduğu hâlde onlardaki orucun kabule yaklaşık yaklaşmadığı endişesinden üzerimizde eser yok. Hakkında "Ben peygamber olmasaydım Ömer olurdu" gibi müthiş bir güvence olan, bu cümlelerin muhatabı Ömer radiyallahu anh, Efendimiz aleyhisselamin gizli münafıkların isimlerini paylaştığı Huzeyfe bin Yemân'ın peşinde dolaşık "O isimler arasında ben var mıyım?" diye yalvarmış. Bunu akıl

alır mı? En sonunda Huzeýfe radiyallahu anh usanmış da “Yoksun!” demiş, “bir daha kimseye böyle bir sırrı yaymam” diye de eklemiştir.

İman bu mudur yoksa bizdeki gibi çalgı çengi içinde gümbürtüye gelmiş şey mi?

Çok daha endişe verici bir olguyu Enbiyâ suresinin 28. ayeti ışığında tefekkür edebiliriz. Rabbimiz, meleklerden söz ederken “Allah’a duydukları korkudan endişe içindedirler” buyurmaktadır. Her biri yaratılışı belki milyonlarca sene olmuş ve rükû, secde, tesbih hâlinde milyonlarca yıldan beri bekleyen melekler, bir nefesliğine bile Allah’a asi olmamış sicillerine rağmen korku ve titremeden kendilerini alamıyorlar. Biz saz, ud, kaval eşliğinde sahur yiyoruz. Ve Müslümanlığa sıra geldiğinde ne meleklerle ne Araplar’a tacı bırakmıyoruz.

Kıyamet gününde muhatabı olacağımız muhtemel bir soruyu kendimize soralım: Kur’an’ı bizden kat kat daha iyi anlayan, Cebrâil aleyhisselamın getirdiği vahyi gören onlar mı abarttılar; bizim mi ayarlarımız bozuk? Biz acaba İstanbullu olduğumuza, dedemizin iyi Müslümanlığına mı güveniyoruz? Onlar bizim gibi “Bu ev küçük... gelin de alacağız zaten... mecbur kaldık, kredi çekelim” benzeri komik bahanelerle harama bulaşmamış, ölseler dahi yalan konuşmamışlardı. Zelle (hafif sürçme) olarak yaşadıkları küçük günahlarını, Allah’ın büyüklüğü karşısında kendi küçüklüklerine oranlıyor ve korkuyorlardı. Meselenin formülü tam burada düğümlemektedir.

Yerleri ve gökleri yaratan, Kur’an’ı indiren, insanı yaratan Allah’ın “Yapma!” dediğini yapmış olmak diye anlıyorlardı o küçük sürçmeleri. Bize göre bir sürçme, hafif hata, önemsiz aksamadan ibaret o işler onların nezdinde adeta Uhud dağına kaldırıp başka yere taşımak çapında büyük bir suçtu. Zira yanlışın yapıldığı makam Allah’ın makamıydı. Bu sebeple durumu bizim standartlarımıza göre ‘abartıyorlardı.’ Müslümanlığın berraklığı ile kalplerindeki mikroskopa görülebilecek düzeyde küçük hatayı oranlıyor, ‘Bu muhteşem din böyle mi yaşanır!’ diye düşünüyorlardı. Küçük olan, o yaşadıkları muhteşem iman ve Medine atmosferi içindeyken kendini onlara adeta nükleer tehdit gibi hissettirmişti. Bizim hayatımız zaten kortizonla ayakta durduğu ve demokrasiden kapitalizme, liberalizmden faizine kadar her çeşit ulla bulamaç olduğu içindir ki onların yaşadığı iman saflığını anlayamıyor, anlamlandırmakta zorlanıyoruz.

Hudeybiye sulhu esnasında müşrikler Efendimiz aleyhisselama baskı uygulayarak illa dediklerini yaptırmak istediklerinde Ömer bin Hattâb radiyallahu anh huzura çıkmış ve “Sen Allah’ın peygamberisin, ne diye korkuyorsun ey Allah’ın resûlü?” demişti. Ölümüne yakın günlerde dahi cümlesinden pişmanlığını ifade ederek ödü patlar vaziyetteydi. Hâlbuki hadsizliğinden ya da aşırılığın söylemiş değildi o ifadeyi, imanından kaynaklıydı, Resûlullah’ın yanında olduğunun güvenini ifade ediyordu. Kalbinde ve sicilinde noktacak kadar bile leke kalmış olmasını istemiyordu.

*

Allah’ın yapmamızı söylediği salih amellerle Müslümanlık yaşayan cephe bir tarafta duruyor. Diğer tarafta da tembelliğiyle Allah’a güveni sentez eden anlayış var. “Allah büyüktür...” Bu ifade bizim dilimizde, büyük Allah’a karşı yapılmaması gereken yanlışları yapmamak minvalinde değil, işlemeye ısrarla devam edilen yanlışlar için bir nevi pişkinlikle karışık devamlılık için sığınma olarak kullanılıyor. Bu formül de tembelliğin esas malzeme olduğu bir karışımla kuruluyor. Yanına bir de “Allah Gafûru’r-Rahîm’dir...” getirilince manzara tamamlanıyor...

Onların zihniyeti “Cennette Allah’ın cemalini görecek bu gözlerimle dünyada harama bakamam” doğrultusunda şekilleniyordu. Bir gecede Kur’an’ı hatmeden ibadet yoğunluklarına rağmen devamlı günahlardan korkma, Allah’a sığınma, hata işlemekten endişeli hâlde yaşama gibi ruh hâlleriyle iç içeydiler. Bizse parayla Kur’an okutturup ‘meleklerle çaktırmadan’ işleri yoluna koyan anlayış sayesinde köşeyi döndüğümüz ruh hâlindeyiz. Bu bir iş yerinde çalışan patronun hiçbir zaman erkenden eve gitmeyi çok çalışmasına, asgarî ücretle çalışan işçinin ücretsiz izin için devamlı mazeret

aramasına benziyor. Birinin parası olmasına rağmen çalışmaya doymamakta, ötekinin karnı açken dahi izin ve tatil peşinde çabalamaktadır. Bizim hâlimiz bu işçininkine çok benziyor.

Ey merhametlilerin en merhametlisi Rabbimiz, bizim aklımız ve fikrimiz yanlış yerlere bağlı duruyor, aklımızı ve fikrimizi senin dostlarının aklına ve fikrine yaklaştır.

Mevcut trajikomik hâllerimizin düzelmesi için öncelikle bazı anlayışlarımıza ince ayar çekmemiz gerekir. Efendimiz aleyhisselam, *“İşler sonlarına göredir”* buyurmuştur, dolayısıyla ömrümüzü nasıl bitirdiğimiz önemlidir, ramazanın sonunu nasıl getirdiğimiz, Kur’an’ı nasıl hatmettiğimiz... Çocuğumuzu küçüklüğünde ne kadar el bebek gül bebek büyüttüğümüz, üzerine titrediğimiz, sakalını, şalvarını takıp takıştırdığımızdan ziyade çocuğun nasıl yaşayıp büyüdüğü, hangi durumda öldüğü önemlidir. Krallara layık bir düğün yapılmasından ziyade aile serüveninin nasıl biteceği önemlidir.

Peygamberî mantık budur. Bir yemeğe çok özenilir, en ince detayına kadar her şeyi düşünülür ama konduğu kabin ağzı kapatılmazsa yemek ziyan olacaktır. Ömür hesabında da aynı durum geçerlidir. Bu sebeptendir ki Allah’ın dostları, ömürleri geçtikçe korkularından uzaklaşmamış, daha fazla korkar hâle gelmişlerdir. 1 doların 1000 lira ettiği bir ülke düşünelim. Bu ülkenin vatandaşlarından biri 1 lira kaybetse, 1 dolar kaybedenle aynı hüsrana mı yaşar? İki de 1 birim kaybetmiştir ama kayıp aynı değildir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *“Kimseye ‘aferin’ demeyin, sonunu görüp öyle konuşun”* buyurmaktadır. Hoca, âlim, şeyh, müçtehid... bu etiketlerin hiçbiri herhâlde sahâbi olmanın yanından geçebilecek değildir. Ve sahâbilerin mantığı da ortada: Ömürlerinin sonunu nasıl getireceklerinden endişe içinde kimselerdi onlar. Düşerse yüksekte düşmüş olacağı için devamlı haşyet ve tedirginlik hâlindeydiler. Saatte 400 km. hızla giden bir araç sürücüsünün, tekeri yolda çakıl taşına bile değse aracı sarsılacağından endişe etmesi gibi. Onun için çakıl taşı ebadında bir şey bile büyük meseledir.

Efendimiz aleyhisselamdan otuz sene sonrasını görmüş sahâbilerden Abdullah ibni Amr ibni Âs şöyle diyor: “Bizim zamanımızda münafıklık Müslümanlığın içinde tek tük görülen bir şeydi. Bir gün gelip Müslümanlık münafıklığın içinde tek tük görülen bir şeye dönüşmesinden korkarım.”

İşte basiret budur. Gidişi, toplumun nereye yuvarlanmakta olduğunu görmüş. ‘Şeriat’ dendiğinde abartıldığını, Kur’an’ın layığıyla yüceltilmediğini söyleyince ‘Hangi zamandayız’ denmesini dahi görmüş bir basiret... Günahların yaygınlığının, göz kirliliğinin, kulak bozulmasının, teneke seslerinin nebevî sinyaller gibi algılanmasının ve tepkisizliğin, nehy-i ani’l-münker kaidesinden uzak bir toplumda yaşamanın bizi getireceği yer burasıydı.

Dikkat edilirse günümüzden iki yüz sene önce kitap kaleme alan fakihler, haram iş yapan kimseye “hayırlı olsun, hayırlı işler” denmesinin imandan çıkmaya sebep olacağını söylerken şimdi faizle, tamamen haram parayla alınmış evde oturan veya iş yeri kuran akrabasına insanlar bu ifadeleri söyleyebiliyorlar. Bırakalım imandan çıkmayı, bunu söylememek ayıp sayılabiliyor. Günahlar sıradanlaşıp hafifleşmiş durumdadır. Faiz hak hâline gelmiştir.

Abdullah ibni Mesud radiyallahu anhanın bir tespiti vardır: “Gerçek mümin, bir dağın dibinde duruyor da dağ üstüne düşecekmişçesine günahlardan korkar. Öyle olmayan ise günahları burnuna konmuş sinek gibi görür.” İlki için haramı işlemek şöyle dursun, dinlemek ve görmek dahi korkunç bir şey sayılıyor. Diğeri ise namazı terk ettikten, infakı bıraktıktan, haram işlenen düğünlerin müdavimi olduktan sonra artık sinek hacminde bir önem ifade ediyor haramlar.

Mümin, günahın günah olduğunu yüzde yüz bilir; ancak Allah’ın günahı affedeceğini aynı kesinlikte bilmemektedir. Bu imanı taşıyamayan, kendine sebep ve mazeret uydurmakta bir nevi profesyonelleşir. Zihinde Allah’ın mağfireti artık garanti hâle gelir. Laçkalığın böylesi elbette Allah rızasını kaybettirecek düzeyde hüsrana yol açabilir. Elde iman gibi büyük bir nimetin, cennet umudu

gibi muhteşem bir emelin varlığı böylece yitirilir. Efendimiz aleyhisselam şöyle buyuruyor: “Gerçekten Allah’tan korkan çalışır. Çalışan hedefine varır. Unutmayın, Allah’ın cenneti pahalıdır.”

Elbette akrabaların ters yolda gittiği bir vasatta tavır almak zordur. Elbette gelecek “Sana mı kaldı dini sırtlamak, çocuğu bu kadar bunaltmasaydın, sanki biz gâvur muyuz” tepkilerini göğüslemek zordur. İnsanın belirlediği tavır ve karakter net, dimdik olmadığında üzerine art arda gelen hücumlara da bir noktadan sonra direnemez ve teslim bayrağı çeker. Bu sigara içilen meclislerden nefret etmeyen birinin derece derece ilerleyip zamanla sigaranın tiryakisi olacak kadar işin içine girmesine benzer.

*

Bütün bu bahsettiklerimiz bir hedef meselesidir. Sahabiler ve bizim zamanımızda yaşayan veli kulların tavırları, hedeflerini bilmelerinin sonucudur. Onlar çok iyi biliyorlardı ki Allah’a ‘tertemiz bir kalple’ (Şuarâ suresi, 89. ayet) gidilmesi lazımdır. Allah Teâlâ huzurunda böyle kullar görmeyi istemektedir; kirler, paslar içinde kullar değil. Allah’ın samimi kulu olan da bu isteği dikkate almaya mecburdur. Dikkat, hassasiyet, özen bu seviyede olduğunda insan sözgelimi bir gün öğle namazının iftitah tekbirine yetişemese sanki on senedir namaz kılmıyor gibi suçlu hisseder kendini.

Bir tarafta ölünce gömüleceği mezarlığın ‘Müslüman mezarlığı’ olmasına güvenenler, diğer tarafta kendine meleklerin seviyesini seçerek yarışta hızını bununla belirleyenler... Bu iki hedef arasında benzerlik bile yoktur.

Çocuklarımıza ‘hafız olma’ gayesi belirlediğimizde bu tabii ki dünyada giyilebilecek en güzel tacı giymeleri anlamına gelir. Ancak o çocuk önce Kur’an ile açan çiçek hâline gelse, ashab-ı kiramın, “Önce Kur’an’a imanı öğrendik, sonra Kur’an ayetlerini” ifadesindeki mantık doğrultusunda beslense daha iyi değil mi?

İmanımız sağlam mı, tereddüdümüz var mı? Allah’ın hükümlerini öğrendiğimizde içimiz rahat mı? Kadınlık veya erkeklik haklarımızı ilâhî ölçülerin belirlemesinden mutmain miyiz? İçimiz ile dışımız Müslümanlıkta eşit mi? Tövbe geciktirmeyi bir çeşit günah gibi görebiliyor muyuz? Dünyayı cennet mi zannediyoruz yoksa olması gerektiği gibi cennete gidilen bir durak olmaktan mı ibaret? Başta futbol takımları olmak üzere en büyük yerin ayrılması gerektiği Allah’ın kalbimizdeki yerinde başka isimler, şeyler var mı? Tutkunu olduğumuz, fedakârlık edemeyeceğimiz şeyler neler? Günah tiryakiliği, gözümüze çarpan günahlara karşı refleks kaybı yaşıyor muyuz? Arkadaş çevremizi buna göre oluşturma gayreti gösteriyor muyuz?

Bu soruları sorarak kendi akıbetimiz, nereye doğru gitmekte olduğumuzla alakalı sonucu kendimiz tahmin edebiliriz. Soruları samimi sorup kendi cevabımızı gördükten sonra da hiçbirimiz artık küheylan beyliği taslayamayız.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.